

OBSERVATIONUM MEDICINALIUM
LIBER QUARTUS.
DE MORBIS EXTERNIS.

De Arthritide succedente dysenteria.

OBSERVAT. I.

DN. Thomas Deckinger / primæ curiæ Gymnasii Ulm. Præceptor, à dysenteria gravi, arthritide vagâ est

℞. M. p. coch. aur. ℥. quib. ʒj. Extr. d. carth. gr. vi. cum aq. beton. f. p. 27.
℞. R. Chin. ʒiij. lig. assafr. ʒiij. in aq. ꝑ. 12. infusa dec. ad med. pro sudorif.

Resid. aff. aq. ꝑ. 12. dec. ad conf. 3. part. pro potu.

correptus, à pedis digito dextro incipiente, post omnes articulos occupante, internis & externis medicamentis frustrancis, à me & etiam Dn. D. Horstio administratis? Cum per 4. menses lecto affixus, diu noctuq; discruciatu, ut nullum membrum vel tantillum commovere potuerit, tandem doloribus urgentibus, meo consilio obsecundans (cum Dn. D. Horstius de ipsius salute desperarit) decoctum lig. assafr. cum R. chin. dudum à me propositum, assumpsit, matutinum tantum haustum sudoriferum bibens, cum vires bis in die sudoris elicum non admitterent, prius evacuato corpore.

Intra mensem feliciter & plenarie fuit restitutus, resolutis omnibus superfluitatibus serosis ac pituitosis, quæ velut repagulo soluto, per totius corporis venas in omnes articulos irreperant, se insinuantes. Mihi valedicenti, ob fidelem locatam operam, magnas egit gratias, quod ipsius, præviâ benedictione divinâ, quasi Salvator, cum Dn. D. Horstius planè de ipsius valetudine recuperandâ desperarit. Casus ille à me prolixius deductus extat in meis consultationibus.

Bb 2

OBSER.

Utrum Thermarum usus in affectibus arthriticis & podagricis sit proficuum.

CUM sit gravis inter Medicos concertatio, utrum Therma in arthriticis & podagricis affectibus conveniant: etiam prostant exempla, quibus salutare, & in oppositum, quibus noxia & plane lethales: Ego adhibita ista distinctione statuerem, quod affectus illi contingant vel per defluxionem, vel per congestionem: si per hanc ex imbecillitate partium collecta materia articulis sit impacta, ex causa frigida, ad eam resolvendam ac discutiendam, & artus corroborandos, Therma videntur proficua: sin vero per illam, & ex causa calidam, perniciosam. Etenim cum materia potulenta cum cibis ingesta, ad chyli distributionem interviat, exin ab Hippocrate *ὄχνημα τῆς τροφῆς* vehiculum alimenti haud inscite dictum, serositas illa ad parandum chylo crassiori, qui alias per venas angustas transire non posset, commeatum dicata, ubi suo munere perfuncta, non amplius in venis remanere debet, quin separata a massa sanguinea, per venas emulgentes tracta ad Renes, & per ureteres ad vesicam delata, excernenda: sin vero cunctetur, & in venoso ac arterioso genere, subsistat, indies magis accumulata, vel sua sponte repagulo so-

luto, dimanet ac profluat, vel copia aut inimica qualitate irritata Natura, expellat eam ad extremos artus praecipitando. Exin humores illi ferrosi ac ichorosi turgescerent, in vasis internis, circa regionem Epatis, Lienis, aut mesenterii diu retenti, remoram obijiciente vel obstructione, vel imbecilliore facta virtute attractrice Renum, tandem impetu quodam, velut aperta catarracta, ad extimas partes solent despumare. Qui ad hunc modum sunt dispositi, Therma haud carent periculo, duplici de causa, vel dum humores illi vitiosi attenuati & fluxiles redditi ad membra extrema amandantur, vel ab externa lotionem articulis adstrictis, defluxio humorum intercepta, se insinuare nequeat, quin retrocedat, & ad partem aliquam principem se recipiat. Id haud abs re exemplis illustrare. Refert Christophorus Guarinonius, Rudolphi II. Imper. Archiater, in suis consiliis, de Octavio Spinola Legato, cui Praga commoranti podagricis doloribus obnoxio dissuasit Thermas Carolinas, sed sprete sua sententia, alterius Medici consilio obsecundantem, in illas profectum, cura absolutam, brevi post humores vagabundos ad pulmones aman-

amandatos, peripneumoniam invenisse lethalem.

Et si afflatus Podagrici nostrâ in Urbe rariores, conitat tamen experientia, plerosque podagricos, qui in thermas ablegati, in multo deteriorum delapsos statim. Cum Dn. D. Hieronymus Schleicherus, Reip. Ulm. Advocatus, balneis Bollenibus usus, eò loci paroxysmus podagricus invasit, prius sat commoda alias sanitate gaudens, postea verò ita valerudinarius evasit, ut per aliquot annos domo egredi, haud licitum, cum magnâ querelâ causam rejiciens in lotiones illas.

Cum clariss. Dn. D. Horstius, Collega olim meus honorandus, nephriticis & podagricis doloribus infestatus, solatium & auxilium quaesivit in usu Thermarum Bollenium, postremâ vice balneis nostratibus Urbicis usurpatis, sed spe inani, quæ ipsi letifera, dum brevi post temporis intervallo, febre malignâ correptus, cum copioso sanguinis mictu tenuis & rubicundi, ex fervore ac commistione bilis acioris redditi & stimulantis Naturam ad excretionem, vel etiam ob imbecillitatem facultatis retentricis, suâ sponte profluentis. Tanta insuper aderat ~~involuntaria~~ & appetentiâ prostratio, ut etiam suavissima adversatus, ne aquam cordialem, ab aliis Medicis ordinatam admittens, solâ aquâ maluæ (quæ alias injucunda & aliis nauleam mo-

veret) gaudens, quæ unicum illius tum erat quasi refrigerium & oblectamentum.

Res mira, sapius magna Medicorum querela de suis ægris immoreris in assumendis iis remediis, quæ tamen odore & sapore non rarò valde adversa, si verò ipsi agrotare cæperint, respuunt ea, quæ alii ob suavitatem plenis buccis haurirent: & ita celebris ille Medicus in omnium alioqui rerum affluentia, omnibus præliis pharmaceuticis destitutus per os exhibendis (vix unum atque alterum clysmâ admisit) refragante ac reluctante Naturâ, tertiâ demum septimanâ, ergastulum corporeum, relinquere est coactus. Id ~~magis~~ inferere lectori haud ingratum fore existimo.

Cum Dn. Samuel Kiechelius, Civis primarius Ulm. opulentissim⁹ chronicis doloribus Podagricis molestatus, olim Thermis Bollenibus usus, postremò in ferinas profectus, domum redux, post dies paucos, omnium membrorum motu est privatus, in lecto decumbens miseram traduxit vitam. His adjungere placet, Dn. Jacobum Schielinum, Pharmacopæum Ulm. qui tam intensis arthriticis cruciatibus exagitarus, ut vociferationibus ad commiserationem commoveret audientes, à nullo medio majus percipiens levamen, quam si filamenta in lixivio decocta & expressa, fervidè applicita:

Bb 3

tan-

tandem re velut desperatâ, ad thermas ferinas & Bollenfes, per mutatis vicibus, refugium habuit, sed oleum & operam perdidit.

Ex tot illustribus exemplis reluctet, Podagræ curam non consistere in externis præsiidiis, partes recipientes corroborando & exiccâdo: quin potius ratio habenda viscerum concoctioni inservientium, & membro-

rum mittentium, quorum culpâ humores vitiosi geniti, per vias convenientes non excernuntur, sed diutius retenti, dum in valis coacervati, instar fluminis alveum excedentis, exitum querentes, redundare & quaquaversum se exonerare solent. Cavere igitur ac circumspectè agendum, si Podagricis consulendum.

De Ischiade.

OBSERVAT. I.

Ingens dextræ coxæ dolor implacabilis ex causâ calidâ pronatus.

CUM Dn. D. Johann. Sculterus, Collega honorandus, sævo & pœnè immedicabili dolore Ischiadico coxæ dextræ infestatus, varia etiam validissima purgantia assumpta, vesicatoria admota, opiata exhibita, vena in talo aperta, localia adhibita, clysmata injecta, omnia irrita, rarus cruciatum illum concitatum, à causâ frigidâ & crassis phlegmaticis humoribus: sed cum ego pro consilio accersitus, observans excreta admodum biliosa, & in abdomine advertens dolorem pulsatilem & φλόγῳσι, curandi rationem invertens, cum ille antea usus valdè calidis assumptis & admotis, ego è diametro oppositâ methodo & medicamentis, ad refrigerantia me con-

tuli, & acidularum potum consului, ilicò assensum dedit, & magnâ felicitate cura processit, ut intra biduum φλόγῳσι illa recesserit, etsi dolor non totaliter remiserit. Cum autem observarem dolorem vagabundum, modò in regione mesenterii angustiam causare, modò à coxâ in crus descendere, ratus, id mali prodire à copioso crasso & fervido sanguine, qui quærens exitum & non inveniens, tantam pariat molestiam, proin suasi (eò magis, cum intellexerim ipsum aliàs fluxui hæmorrhoidali fuisse obnoxium) applicationem Hirudinum, obsequium præstitum, quinque Hirudines venis hæmorrhoidal. admotæ, quæ cum sanguine farctæ, in pelvim orichalceam

con-